

Argumentation

Med støtte fra Frederiksberg Fonden har Danske Taler udarbejdet en række undervisningsforløb til undervisningen i dansk og retorik i folkeskolens afgangsklasser og på gymnasiet. Forløbene sætter fokus på talen som argumenterende tekst og dykker ned i væsentlige elementer ved talegenren som argumentation, gendrivelse, appellform og stil.

Dette forløb stiller skarpt på argumentation og dykker ned i det gode arguments tre hoveddele: påstand, belæg og hjemmel. Der kan bygges ovenpå dette forløb med undervisningsforløbet om [Talebattle: argumentation og gendrivelse](#).

1. Hvad er argumentation?

Argumentation er kunsten dels at kunne danne overbevisende argumenter og dels at kunne gennemskue andres argumenter.

Et argument består af tre dele:

- En eksplicit påstand
- Et eksplicit belæg
- En implicit hjemmel

Et argument består altid af to eksplicitte dele: en påstand og et belæg (en begrundelse for påstanden. Hvis du får at vide, at "du har siddet nok på mobilen nu", er det kun en påstand. Det kan du bare svare "nej" til. En påstand alene er ikke et argument.

Men hvis du får at vide, at "du har siddet nok på mobilen nu, fordi du har set videoer i fire timer", så er det et argument, og så er du tvunget til at forholde dig til, om "fordi du har set videoer i fire timer" er belæg nok for påstanden om, at "du har siddet nok på mobilen nu". Sagt med andre ord er du nødt til at forholde dig til, om argumentet er overbevisende, og om du skal lægge mobilen fra dig.

PRAKTISK

Forløbet tager 1-2 lektioner og er målrettet eleverne i folkeskolens afgangsklasser og gymnasiernes 1. g/1. hf.

Forløbet indeholder følgende aktiviteter:

1. Læreroplæg på klassen om, hvad argumentation er. Her kan du tage udgangspunkt i forklaringen "Hvad er argumentation?".
2. Gruppearbejde om argumentation i taler. Du finder links, spørgsmål og diskussionsoplæg til gruppearbejdet under "Eksempler på argumenter i taler".
3. Praktisk argumentationsøvelse. Her kan du bruge oplægget "Argumentgenerering".

Vi spørger helt intuitivt os selv, om påstande og belæg i argumenter hænger sammen, når andre prøver at overbevise os om noget. Den forbindelse, der er imellem de to, kaldes for hjemmel, og når man arbejder med argumentation, er det en god ide at arbejde eksplicit med hjemlen.

Hvis du får at vide, at "du har siddet nok på mobilen nu, fordi du har set videoer i fire timer", forstår du måske hjemlen som, "fire timer på mobilen er lang tid, og lang tid på mobilen er dårligt". Men du ved reelt ikke, om det er det, afsenderen mener. Vi kan kun forsøge at fortolke, hvad andre egentlig mener med deres argumenter ud fra vores viden om dem og ud fra den situation, et argument er fremsat i.

Forestil dig, at du har en aftale med dine forældre om at begrænse din skærmtid til tre timer, og du får det samme at vide: "du har siddet nok på mobilen nu, fordi du har set videoer i fire timer". Her kan hjemlen fortolkes som, "du skal overholde vores aftale". Det er samme påstand og belæg, men det bygger på en anden hjemmel, som du fortolker ud fra dit kendskab til afsenderen (din forælder) og situationen (aftalen om begrænset skærmtid). Når vi skal finde hjemlen i et argument, er der derfor sjældent ét facit. Vi må fortolke argumentet, så godt vi kan ud fra det, vi ved om afsenderen, modtageren og situation.

Hjemler bygger ofte på holdninger eller værdier. Fx indeholder hjemlen i det første eksempel den antagelse, at for meget skærmtid er dårligt. Det er ikke en sandhed, det er holdning. Hjemlen i det andet eksempel indeholder den antagelse, at aftaler skal overholdes. Det er heller ikke en sandhed, men en værdi. Når vi undersøger andres eller vores egne argumenter, er vi altså interesserede i at finde ud af, hvilke holdninger og værdier de bygger på – og om de holdninger og værdier stemmer overens med modtagerens holdninger og værdier. Hvis de *ikke* gør det, er det nemlig usandsynligt, at modtageren bliver overbevist.

Når du analyserer andres argumentation, er det særligt interessant at undersøge deres hjemler. Og når du forbereder dine egne argumenter, kan du blive mere overbevisende, hvis du danner argumenter, der bindes sammen af hjemler, der bygger på holdninger og værdier, som din modtager deler med dig.

2. Eksempler på argumenter i taler

Opdel eleverne i grupper, som hver læser en af talerne herunder med henblik på at identificere argumenter og formulere de hjemler, der binder påstand og belæg sammen.

Et af argumenterne i Lone Bellings tale ved Folkets Klimamarch lyder som følger:

Påstand: Vi skal ikke indrette vores byer efter biler.
Belæg: Biler kræver mange ressourcer at producere og transporterer i gennemsnit kun 1,3 person pr. tur.

Hjemmel (usagt): Vores byer skal indrettes klimavenligt og bæredygtigt, og biler er ingen af delene.

Kan du finde andre argumenter?

Lone Bellings tale ved Folkets Klimamarch 2020

Hvordan argumenterer Lars Løkke Rasmussen for, at "den væsentligste demokratiske indflydelse udøves i mødet mellem mennesker"?

Hvilken påstand er følgende udsagn belæg for?: "For intet står over det personlige ansvar. Alle personlige handlinger præger samfundet lidt efter lidt."

Lars Løkke Rasmussens grundlovstale 2011

I sin tale argumenterer Elsebeth Gerner Nielsen for, at vi skal bruge vores ytringsfrihed med omtanke. Et af hendes argumenter lyder:

Påstand: Det er nødvendigt at tænke sig om, før man taler.

Belæg: Det er forudsætningen for at skabe dialog og fælles forståelse.

Hvordan vil du formulere hjemlen i argumentet?

Elsebeth Gerner Niensens tale ved fredsdemonstration 2006

I sin tale argumenterer Simon Emil Ammitzbøl for, at det er vigtigt, at Liberal Alliance klarer sig godt ved det nært forestående folketingsvalg. Han præsenterer følgende belæg for den påstand:

"Dansk økonomi står i stampe - med stor risiko for at dykke yderligere. Bureaukratiet vokser dagligt. Den offentlige sektor ligeså. Skattetrykket sætter verdensrekord. Og den personlige frihed er under pres."

Hvilken hjemmel forbinder påstand og belæg? Og hvad siger det om publikum?

Simon Emil Ammitzbøls tale til Liberal Alliances landsmøde 2011

stadig er milevidt fra at have opnået ligestilling? Og hvorfor mener hun, at ligestilling bør skrives ind i grundloven? Hvilken hjemmel kan tænkes at bygge bro mellem påstand og belæg?

Anja Katrine Søndergaards grundlovstale 2020

3. Argumentgenerering

Eleverne arbejder med en eller flere af de foreslåede påstande og danner publikumstilpassede argumenter ud fra dem. Herefter skiftes de til at fremføre de bedste for klassen. Tag evt. udgangspunkt i følgende eksempel.

Forestil dig, at du sidder til møde i elevrådet og har en sag på hjerte. Du vil gerne have indført affaldssortering i klasseværelserne, men for at komme fra idé til handling har du brug for dine venners opbakning; du er nødt til at argumentere overbevisende.

Inden du går i gang med at finde på belæg, skal du analysere dit publikums holdninger og værdier ift. din påstand. Er de bekymrede for klimaet? Synes de, genbrug er en værdi i sig selv? Mener de, at affaldssortering ikke gør en forskel? Har de en holdning til, at det helst bare skal være nemt at smide affald ud?

Når du har analyseret dit publikums værdier og holdninger til din sag, kan du gå i gang med at danne dine belæg og ekspliciterer dine hjemler. Hvis de synes, genbrug er vigtigt, kan du udforme et belæg, der minder dem om sammenhængen mellem affaldssortering og genbrug, fx:

P: Der skal indføres affaldssortering i alle klasselokaler ...

B: ... fordi så kan vores affald genbrugs til nye produkter.

H: Genbrug er godt, så det skal vi støtte op om.

Du kan også gøre dit belæg endnu mere overbevisende ved at finde noget data, der understøtter det. Fx:

P: Der skal indføres affaldssortering i alle klasselokaler ...

B: ... fordi så bliver ca. 50 % af vores affald genbrugt til nye produkter.

H: Genbrug er godt, så det skal vi støtte op om.

Hvis de fx er bekymrede for klimaet, men ikke mener, at affaldssortering gør en forskel, kan du udforme et belæg, der beviser effekten af affaldssortering på klimaet. Fx:

P: Der skal indføres affaldssortering i alle klasselokaler ...

B: ... for ved at sortere 8 alufoliebakker fra en dagens ret

Uanset hvilket belæg du vælger at gå med, er det vigtigt, at dit publikum kan se forbindelsen mellem belæg og påstand, og at påstand og belæg har hjemmel i dit publikums overbevisninger og værdier.

Andre mulige påstande:

- Unge skal engagere sig i et politisk parti
- SU'en skal fordeles anderledes
- Man skal kunne ryge på skolens område
- Der skal mere idræt på skemaet
- Gymnasiefesterne skal være alkoholfrie
- I skal engagere jer i skolekomedien/musicalen

UDVALGTE TEMARUM

- Grønlands ungdom
- Besættelsens taler
- Vindere af Årets Danske Tale

SENEST TILFØJET SAMLINGEN

- Christian Rabjerg Madsens tale ved maratondebat i folketingssalen
- Monika Rubins tale ved maratondebat i folketingssalen
- Morten Dahlins tale ved maratondebat i folketingssalen

SENESTE NYHEDER

- Ritt Bjerregaard: Gode taler må godt gøre folk vrede
- 2500 taler i samlingen! – Årets tal fra Danske Taler
- Årets Danske Tale 2022: Mathias Vinholt
- Dronningen taler – Ny bog uddyber vores forståelse af Dronningens virke som taler

KONTAKT

Danske Taler

Carit Etlars Vej 3
1814 Frederiksberg C

+45 23 67 20 00
redaktion@dansketaler.dk

[Cookiepolitik](#)

KVINDERNES BYGNINGSFOND

Vi bruger cookies for at forbedre oplevelsen på hjemmesiden. Læs mere i vores cookiepolitik.